

РОЗДІЛ 3 РОМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.133.1'42

ЕМОЦІЙНІСТЬ ЯК МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПРИЙОМ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЖІНОЧОЇ ПРОЗИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Т. ДЕ РОСНЕ «LE DÎNER DES EX»)

EMOTIONALITY AS MANIPULATIVE TECHNIQUE IN MODERN FRENCH FEMALE PROSE (BASED ON THE NOVEL BY T. DE ROSNEY «LE DÎNER DES EX»)

Буць Ж.В.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
докторант кафедри іспанської та французької філології
Київського національного лінгвістичного університету*

У статті представлено опис емоційного стану персонажів і прояв емоційності автору жіночої прози. На матеріалі роману французької письменниці виявлено специфіку емоційності як маніпулятивного прийому. Виокремлено основні вербалізатори емоційності в жіночій прозі, з-поміж яких зазначено стилістичні фігури, вживання емоційно насиченої лексики, використання синтаксичних структур: питання-відповідь, деталізація образів і описів, а також невербальні маркери.

Ключові слова: емоційність, жіноча проза, маніпулювання, стилістичні фігури, синтаксична структура.

В статье представлено описание эмоционального состояния персонажей и проявления эмоциональности автором женской прозы. На материале романа французской писательницы выявлена специфика эмоциональности как манипуляционного приема. Выделены основные вербализаторы эмоциональности в женской прозе, среди которых указаны стилистические фигуры, эмоционально насыщенная лексика, синтаксические структуры: вопрос-ответ, детализация образов и описаний, а также невербальные маркеры.

Ключевые слова: эмоциональность, женская проза, манипулирование, стилистические фигуры, синтаксическая структура.

This article presents the description of the characters emotional state as well as the manifestation of the emotionality of the author of female prose. The material of the novel of the French writer revealed the specificity of emotionality as a manipulative technique. The main lexical units which offer the emotionality in female prose are outlined, among them there are stylistic figures, the application of emotionally rich vocabulary, the use of syntactic structures: question - answer, detailing of images and descriptions, as well as non-verbal markers.

Key words: emotionality, female prose, manipulation, stylistic figures, syntactic structure.

Постановка проблеми. Емоційність як одна з найважливіших характеристик людини відбивається на всіх аспектах людської діяльності. Саме тому виявлення особливостей емоційності постає першочерговим питанням для більш детального розуміння специфіки розвитку людини та всіх сфер її діяльності. Останнім часом усе частіше звертаються до того, що переживання емоційного стану проявляються в кожного суто індивідуально, зокрема, ця різниця відчувається у представників різних статей, у чоловіків та жінок. Крім того, дедалі активніше в сучасному світі зустрічаємося з усіма ефектами (як негативними, так і позитивними) прихованого впливу на людську свідомість із метою досягнення своїх цілей. Отже, в нашому дослідженні звертаємося до емоційного аспекту прояву гендерної характеристики та її ролі в маніпулюванні художнім простором.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питаннями впливу емоційності на діяльність людини цікавилися здавна (Гіппократ згадував її, визначаючи холеричний тип темпераменту), а в роботах античного філософа Аристотеля емоції розглядалися як особливий вид пізнання. Особливої уваги тлумачення та функціонування емоцій набувають у працях психологів (П. Екман, Р. Вудвортс, У. Макдауголл, П. К. Анохін, Л. С. Виготський, Б. І. Додонов, Є. П. Ільїн, В. О. Леонтєв, П. В. Сімонов та ін.).

З-поміж вітчизняних психологів можна згадати праці М.С. Пономарьова, В. П. Плотникова, О. І. Захарова, П.О. Ковальова тощо. Тоді як і зарубіжні доробки висвітлюють проблеми впливу емоційних станів: Н. Айзенберг, К. Ізард, С. Арчер, Е. Маккобі, К. Джеклін та багато інших. Як доводить аналіз останніх праць, зарубіжна

психологія розуміє емоційність як рівень збудженості та реактивності (П. Фрес). Емоційність трактується в термінах актів поведінки, за якими можна за нею спостерігати, тоді як у вітчизняній психології емоційність визначається як великий комплекс властивостей і якостей, що характеризують особливості виникнення і припинення різних почуттів і настроїв (Б. М. Теплов, В. Д. Небиліцин, А. Є. Ольшанникова та ін.). Змістовні аспекти емоційності відображають явища і ситуації, особливо значущі для людини. Властивості емоційності характеризують ставлення індивіда до явищ навколишнього світу і відображаються в знаках та модальності домінуючих емоцій [1].

Отже, у вітчизняній психології емоційність розглядають ширше, звертаючись не лише до її психологічної природи, а й залучаючи напрацювання суміжних парадигм.

Природа емоційності дедалі частіше постає об'єктом вивчення лінгвістів (А. Вежбицька, В. І. Болотов, М. В. Гамзюк, Я. В. Гнезділова, В. М. Телія, В. І. Шаховський тощо). Актуальності набуває і проблема реалізації емоцій у текстовій тканині, зокрема, розглядають мовні засоби, за допомогою яких автори творів виражають своє ставлення до тих чи інших персонажів, передають почуття й емоції (А. І. Приходько, М. П. Степанюк, С. В. Шорін).

Останнім часом спостерігається зростання уваги дослідників (Л. Броді, А. Іглі, П. Екер, А. Фішер, Р. Лакоф, Д. Теннен, О. І. Горошко, Є. П. Ільїн, А. П. Мартинюк та ін.) до статевих відмінностей вираження емоцій у мові, а також гендерного впливу на вербалізацію емоційного стану.

Постановка завдання. Ураховуючи всі вищевикладені позиції сучасної наукової парадигми, в нашому дослідженні ставимо за мету виявити основні характеристики емоцій у розгортанні художнього простору сучасної французької прози, з урахуванням гендерної приналежності автору твору. А також з'ясувати роль емоційності в маніпулюванні сучасною французькою жіночою прозою.

Виклад основного матеріалу. У багатьох роботах як вітчизняних, так і зарубіжних науковців із гендерної психології та соціології виявлена чітка різниця в емоційній сфері представників чоловічої та жіночої статі. Так, К. Хорні вважає, що «відповідно до розподілу соціальних ролей сформувався деякий погляд на жінок як на інфантильних істот, які живуть емоціями» [2]. Окрім цього, психологами доведено, що «у жінок емоційна сфера більше диференційована, ніж у чоловіків» [3, с. 136–138]. Саме тому ми звертаємося

до художнього простору жіночої прози, яка охоплює твори жінок-авторів (за Г.-П. М. Рижковою). Характерною ознакою такої прози є наявність жінки-героїні, яка порушує гендерні проблеми існування в сучасному суспільстві, виявляючи при цьому жіночий погляд на світобуття, зацікавленість певними сторонами екзистенціалізму, представлену крізь призму соціально-психологічних рис фемінного гендеру.

Роман французької письменниці Т. де Росне розповідає про життя молодшої жінки, яка намагалася поєднати професійну діяльність й особисте життя. Взагалі, оповідний простір твору весь пронизано музикою.

[...] *là où les cordes prennent leur envol douloureux et poignant, juste avant la tombée des premières notes de mon piano, douces et belles comme des petites gouttes de pluie* (Т.Р. : DDE, р. 63). У наведеному прикладі головна героїня порівнює виконання музичного твору зі своїм станом. Маніпулятивну функцію в цьому уривку виконують стилістичні фігури – епітети й порівняння. Марго привертає увагу до звукових нюансів, які представлено на контрасті. Так, струнні інструменти (*les cordes*) у виконанні оркестру не просто вступили, а наче увірвалися (*prennent leur envol*), що на семантичному рівні передано вживанням лексеми *envol* n.m. – "Être emporté en l'air par un souffle, par le vent, en parlant de quelque chose" [4]. Контраст звучання підкреслено епітетами *douloureux et poignant* – жалібний й несамопитий по відношенню до звуків струнних інструментів, що протиставлено нотах фортепіано – *douces et belles* (м'яким і красивим). Саме цей контраст змальовує настрої молодшої жінки, яка протистоїть суспільству, оскільки стала першою жінкою-диригентом. Жіночий оповідний простір, на нашу думку, видає також уживання метафоричних порівнянь, що має емотивний складник і виражає почуття й емоційний стан персонажів. У запропонованому прикладі автор дуже поетично й емоційно оправдано вживає порівняння звуків фортепіано із краплями дощу (*comme des petites gouttes de pluie*). Таке поєднання стилістичних фігур маніпулює сприйняттям читачів, які не мають жодних сумнівів щодо тяжкого стану молодшої жінки, неспокою і суму.

Ще однією характерною ознакою жіночого письма, що впливає на емоційне сприйняття оповідного простору, можна зазначити синтаксичну структуру – питання-відповідь. У ситуаціях високої емоційної напруги жінки звертаються до тактики опитування, що передбачає запитання-відповідь: *Avais-je fait exprès de tomber enceinte ? À vrai dire, non. Mais parfois la nature fait bien les*

choses... (T.R. : DDE, p. 63). У наведеному уривку ілюстративного матеріалу головна героїня роману Т. де Росне «Le dîner des ex» не стримує свої почуття й емоції, згадуючи минуле, а особливо момент вагітності. Марго мала декілька чоловіків і любовників, але все своє життя любила лише одного, того, для кого вона розповідає й аналізує все своє життя, проте дитину від нього вона не народила, а завагітніла від іншого, що й бентежить жінку. На текстовому рівні хвилювання і знервованість передано синтаксичною структурою питання-відповідь. Марго ставить запитання і сама негайно дає відповіді. При цьому інверсія в запитанні героїні – *Avais-je fait exprès de tomber enceinte ?* (Чи навмисно я завагітніла?) вказує на спонтанність, емоційну насиченість ситуації. А моментальна відповідь (*À vrai dire, non.*) лише підтверджує раптовість положення жінки, яка не сподівалася вагітніти від нелюбимого.

Як доводить ілюстративний матеріал жіночої прози, особливого напруження наративний простір набуває завдяки перенасиченню жіночих висловлювань питаннями. Такий маніпулятивний прийом створює напругу в читача, повертає увагу до емоційності жіночої статі.

Où donc était-il passé ? Avait-il rendez-vous avec une autre femme ? Était-ce pour cette raison qu'il était venu à V. ? Je battis en retraite, désespérée, traînant les pieds jusqu'à ma suite (T.R. : DDE, p. 80). Марго дізнається по те, що її чоловік лишає її саму, а сам має поїхати у справах. Молода жінка не знаходить собі місця від переживань, що на вербальному рівні виражено саме запитаннями, які ставить вона сама собі: *Où donc était-il passé ? Avait-il rendez-vous avec une autre femme ? Était-ce pour cette raison qu'il était venu à V. ?* (Де він був? Чи мав він побачення із жінкою? Чи з цієї причини він поїхав до міста V.?). Безліч запитань, що ставить Марго, створює ефект співчуття покинутої жінки. До того ж уживання прикметника, що утворено від дієслова *désespérer* v.tr. – "Faire perdre à quelqu'un ses moyens en lui donnant un sentiment d'abandon, de détresse, d'indécision ; démonter" [4] і виразу *traînant les pieds* – ледве тягла ноги, лише підкреслюють безпорадний емоційний стан жінки.

Ураховуючи емоційність слабкої статі, оповідний простір французької жіночої прози пронизано різноманітними засобами, що створюють емоційно насичену оповідь і мають вплив на читача.

Hélène avait rougi. Elle ferma les yeux, gênée de la proximité de l'imposant Hans, de la chaleur qui se dégageait de ses mains osseuses. Elle sentit son souffle

vigoureux sur le haut de son crâne, et faillit oublier de partir au bon moment (ibid., p. 16). Наведений приклад роману Т. де Росне «Le dîner des ex» підтверджує загальну думку про чуттєвість та емоційність жіноцтва. У тексті йдеться про інтимну сцену, до якої мала приєднатися головна героїня твору французької письменниці. На вербальному рівні автор використовує увесь арсенал емоційно насиченої лексики, аби передати емоційне напруження ситуації, що описується. Задля підкреслення стану хвилювання та збудження використано невербальний маркер, а саме зміна кольору обличчя молодшої жінки – *avait rougi* (почервоніла, зашарілася). Окрім цього, Елен закрила очі (*ferma les yeux*), ніяковіючи від близькості імпозантного чоловіка (*gênée de la proximité de l'imposant Hans*). Як доводять психологи, такий невербальний знак, як заплющені очі – вираз найвищого емоційного ступеня задоволення [2]. Т. де Росне не зупиняється на цих маркерах емоційного напруження, а продовжує описувати стан жінки. Лексична одиниця *chaleur* n.m. – "Qualité de ce qui est chaud ; température élevée ; sensation que donne un corps chaud" [4] лише підкреслює емоції на рівні тактильних відчуттів, а в поєднанні зі словосполученням *de ses mains osseuses* (від його кістлявих рук) набуває образної конотації любові. Аби окреслити позицію чоловіків як головуючих у стосунках із жінками, таких що мають бути вищими, автор твору звертається до когнітивної метафори (за Дж. Лакофф). Елен відчувала під час близькості з чоловіком його сильний подих на своїй маківці (*son souffle vigoureux sur le haut de son crâne*). Верхівка (*le haut*) в цьому описі несе когнітивну конотацію володаря, того, що має перевагу. У наведеному прикладі такий елемент лише підкреслює емотивність як ситуації, так і відчуттів.

Про емоційність і надчуттєвість представниць жіночності свідчить наступний уривок ілюстративного матеріалу: *Dans le fond de tes prunelles grises, je vis poindre le désir; ainsi qu'un soupçon d'humour* (T.R. : DDE, p. 17). Головна героїня твору Т. де Росне Марго так кохала одного зі своїх чоловіків, що відчувала найменші його прояви почуттів. Так, жінка навіть в очах коханого (*Dans le fond de tes prunelles grises*) могла побачити зародження бажання (*poindre le désir*) до неї, натяк на прийнятий настрій (*soupçon d'humour*). Отже, автор роману «Le dîner des ex» вибудовує оповідь, ґрунтуючись на чуттєвих особливостях представниць жіноцтва.

Емоційність французької жіночої прози має ознаки як орфографічного, так і фонетичного вираження. У творі Т. де Росне «Le dîner des ex»

головна героїня – напрочуд емоційний персонаж, по-перше, тому що належить до жіночої частини людства і, по-друге, оскільки є представницею творчої професії, вона – музикант. У наративному просторі роману така подвійна емотивність актуалізується на двох мовленнєвих рівнях – орфографічному і фонетичному.

De temps en temps, je la relis, pour le plaisir de contempler ta belle écriture qui ressemble à des notes : tes « s » sinueux en clefs de sol, tes « p », « j », « g », pointus comme des croches, tes « c » bouclés en clef d'ut (T.R. : DDE, p. 19). У наведеному прикладі Марго згадує про колишнього любимого чоловіка. Про силу почуттів молодої жінки свідчить її тяга до перечитування його листа. Любов головна героїня твору відчуває навіть до манери письма коханого (*ta belle écriture* – красивого почерку). На вербальному рівні емоційного ефекту набуває дієслово *contempler* v.tr. – "Regarder longuement quelque chose, quelqu'un avec beaucoup d'attention, en s'absorbant dans cette observation" [4], що конотує саме силу почуттів. Зважаючи на гендерну приналежність автора досліджуваного роману, оповідь отримує подальшого емоційного ефекту від детального опису написання окремих літер молодого чоловіка: *sinueux en clefs de sol* – кручені, як ноти нижнього стану, *pointus comme des croches* – загострені, як восьмушки (ноти), *bouclés en clef d'ut* – закручені, як нота «до». Отже, почуття до чоловіка у творі французької письменниці порівняно з елементами любимої справи Марго – музичними знаками, що зайвий раз доводить ступінь відчуттів як до чоловіка, так й до роботи, яку обожнювала жінка.

Ще один приклад ілюстративного матеріалу набуває мелодичної емотивності, враховуючи професію головної героїні: *J'aimais son prénom, j'aimais le prononcer à voix basse, sentir sa caresse dans ma bouche : le « a »_entrouvrant mes lèvres, le « d » faisant buter ma langue contre mon palais, le roulis du « r » se mêlant à l'aigu du « ie » pour finir avec l'harmonie sourde du « n »* (T.R. : DDE, p. 50). Марго була закохана в молодого чоловіка до такої міри, що навіть відчувала це на фізичному рівні, коли промовляла його ім'я. Вимова імені колишнього пестило жінку (*sentir sa caresse*). Уживання емоційно насиченої лексеми *caresse* n.f. – "Attouchement tendre, affectueux ou sensue" [там само] набуває маніпулятивного характеру і створює у читача образ безтямно закоханої жінки. А детальний опис вимови кожної літери ім'я коханого лише підсилює ефективність впливу.

Деталізація описів і образів є відмінною рисою французького жіночого роману. Як доводить ілю-

стративний матеріал, французькі письменниці схильні до відображення будь-яких дрібниць, що підсилюють емотивний характер ситуації.

Sais-tu que depuis ta mort, ton petit bourg est devenu célèbre ? Il paraît que l'on peut visiter le chalet en bois foncé et aux volets rouges où tu vis le jour. Des géraniums fleurissent encore aux fenêtres. [...] Les ruelles que tu as dû connaître si calmes, sont chaque hiver envahies par une espèce bariolée à la démarche lourde et aux grosses bottes (T.R. : DDE, p. 19). Оповідь твору Т. де Росне «Le dîner des ex» побудована на зверненні головної героїні до чоловіка, який помер. Згадуючи своє життя, Марго розповідає про свої успіхи й невдачі коханому. При цьому все, що пов'язано було із ним, має особливий характер і значення для жінки. Отже, Марго дуже детально, з любов'ю описує місцевість, де колись мешкав Макс, і яка дуже змінилася з тих часів. При цьому автор застосовує прийом протиставлення, що підсилює емоційність ситуації. Так, розпочинається розповідь із запитання, яке подано у формі інверсії: *Sais-tu que depuis ta mort, ton petit bourg est devenu célèbre ?* До того ж з першого речення спостерігаємо протиставлення, деякий дисонанс у сприйнятті. Марго звертається до Макса зі словами *Чу знаєш ти ... (Sais-tu)*, що конотує життя, присутність співрозмовника. Тоді як лексема *mort* n.f. – "Perte définitive par une entité vivante (organe, individu, tissu ou cellule) des propriétés caractéristiques de la vie, entraînant sa destruction" [4] цілком заперечує факт наявності співрозмовника в реальності. У подальшому вся оповідь насичена такого типу протиставленнями. Так, згадуючи будинок, в якому мешкав колишній коханий, головна героїня фіксує увагу на кольорах, що в сукупності несуть деякий дисонанс – *le chalet en bois foncé et aux volets rouges où tu vis le jour*. Дуже прискіпливо і детально жінка описує кольорову гаму: будиночок із темного дерева (*le chalet en bois foncé*), з червоними віконницями (*aux volets rouges*). Таке поєднання кольорів (червоне на темному фоні) аж ніяк не сполучається з наступною сентенцією – *où tu vis le jour* (де ти народився). Саме бачення світла (*vis le jour*) у сполученні з темним і червоним (кольорами крові, грязі та біди) викликає дисонанс, що на емоційному рівні конотує сильні почуття. Продовжуючи свій опис, Марго згадує про квіти на вікні – *Des géraniums fleurissent encore aux fenêtres*. У цьому реченні особливого емотивного значення набуває квітка *géranium* n.m. – "Plante herbacée vivace (géraniacée), à fleurs régulières dialypétales" [4], яка за словником символів відповідає домашньому затишку і сімейному теплу [5, с. 307]. Крім цього,

в наведеному прикладі головна героїня твору Т. де Росне наголошує на затишку не лише сімейному, який так полюбляв її чоловік, а й на спокої на вулицях (*Les ruelles calmes*), що наразі змінилося прямо протилежно. Емоційного ефекту тут набувають лексеми *sont envahies* (захоплені), *une espèce bariolée* (строкатий натовп) і *aux grosses bottes* (у важких чоботах). У сукупності семантика словосполучень створює картину, що протилежна затишку, що має обурити померлого, який надто цінував спокій і тишу. Взагалі, образи набувають у наративі французької жіночої прози особливої емотивності, на додаток вони ще вибудовуються на протилежності. Продовжуючи описувати рідне місто свого померлого чоловіка, Марго завершує образним порівнянням минулого і теперішнього: *Nostalgique des peaux de phoque avec lesquelles tu grimpais la montagne à la sueur de ton front, tu n'aurais guère apprécié ces innovations* (Т.Р. : DDE, р. 19). Образ минулого в наведеному уривку роману Т. де Росне змальовано близькістю з природою (*des peaux de phoque* – шкіра тюленя), тоді як теперішнє і майбутнє не буде оцінено такою людиною (*n'aurais guère apprécié ces innovations*), яка зростала разом із тваринами. До того ж автор уживає кон'юнктив (умовний спосіб) минулого часу, що вказує на дію, яку неможливо реалізувати (*aurais apprécié*). А заперечення з часткою *guère* (зовсім не) лише підкреслює впевненість жінки у своїх відчуттях.

За спостереженнями науковців і психологів жіноча чуттєвість найчастіше виражається невербальними засобами [2]. У ситуації, коли головна героїня твору французької письменниці Марго розповідає одному з коханих про свої минулі стосунки, чоловік торкається руки жінки (*il me prit la main*), аби привернути її увагу: *À la fin de l'histoire de Pierre, il me prit la main. Les siennes étaient un peu froides, à la peau lisse. Je ne m'attendais pas à ce geste, qui me surprit. Il le vit et lâcha aussitôt son étreinte. Je saisis alors la main qui venait de se dégager ; à son tour il eut l'air étonné* (Т.Р. : DDE, р. 78). Героїня роману «Le dîner des ex» приймає такий жест як початок відвертої розмови. Хоча Марго одразу ж відчула холодні й ніжні (гладкі) руки молодого чоловіка (*un peu froides, à la peau lisse*), що конотує байдужість, стриманість і холодний розум сильної частини людства, але при цьому відбувається така невербальна розмова (жестами). Марго спочатку здивувалася близькості чоловіка (*ce geste, qui me surprit*), а він зрозумів стан жінки і випустив її з обійми (*lâcha aussitôt son étreinte*). Проте музикантка сама взяла співрозмовника знову за руку (*saisis alors la main*), а

той у свою чергу здивувався (*il eut l'air étonné*). Таким чином, на невербальному рівні відбувається розмова двох закоханих людей, що лише підкреслює чуттєвість ситуації.

Окрім тактильних маркерів емотивності художнього простору французького жіночого роману в ілюстративному матеріалі, спостерігаємо одорологічні ознаки паралінгвістичних засобів.

Il se dégage de lui une odeur de papier d'Arménie et d'eau de Cologne, et je me demande à quoi doit sentir le creux de son cou, juste sous la mâchoire (Т.Р. : DDE, р. 74). Уривок із твору Т. де Росне «Le dîner des ex» розповідає про відчуття головної героїні, якій сподобався черговий молодий чоловік. Як доводить мовленнєвий матеріал, чуттєвість жіночої частини людства проявляється не лише вербально, а й на вищому, одорологічному, тілесному рівнях. Марго зустріла красивого молодого чоловіка і перше, що вона відчула – запахи, чоловічий аромат (*une odeur de papier d'Arménie et d'eau de Cologne*), який у жінки асоціюється з пахощами, ароматом одеколону. Крім того, героїня твору продовжує мріяти, і на чуттєвому рівні спостерігаємо такий опис: *le creux de son cou, juste sous la mâchoire*. Жінка звертає увагу на тіло чоловіка, а саме на інтимну зону, що знаходиться в заглибині на шиї, просто під підбородком.

У любовних стосунках жінки відчувають на дещо іншому рівні. На відміну від чоловіків, вони звертають увагу на невербальні маркери, що вказують на емоційний стан співрозмовника. У фрагменті роману Т. де Росне «Le dîner des ex» жінка звертає на фонаційний маркер свого партнера – голос: *Il n'y avait que sa voix qui dérangeait ; elle détonnait avec sa beauté de jeune premier à l'amorce du déclin. J'aimais les signes de la maturité anoncée, creusant les plis de chaque côté de sa bouche sensuelle, ternissant à peine la blancheur de son sourire carnassier* (Т.Р. : DDE, р. 69). Марго не звертала уваги ні на що, а лише голос приваблював і відволікав її (*sa voix dérangeait*). При цьому жінка відчувала дисонанс між звучанням, що збуджувало, та красою молодого чоловіка у вже зрілому віці (*sa beauté de jeune premier à l'amorce du déclin*). Крім того, в описі коханого звертаємо увагу на інші маркери зрілості (*les signes de la maturité*), які також актуалізуються не вербально, а лише на обличчі – у зморшках навколо чуттєвого рота (*les plis de chaque côté de sa bouche sensuelle*), у хтивій посмішці (*son sourire carnassier*).

Французька жіноча проза пронизана чуттєвістю не лише на семантичному рівні, а й на синтаксичному.

Au lit, tu me berçais dans tes immenses bras, et je contemplais tes mains rugueuses, tachées par le soleil, posées sur ma peau juvénile. Notre entourage de la Villa se doutait-il de notre amour ? Peut-être. Sûrement. Mais Rome est une ville envoûtante. Eux aussi ont dû s'abandonner à la folie d'une passion (T.R. : DDE, p. 21). Наведений приклад ілюстративного матеріалу змальовує інтимну сцену. Окрім детального опису рухів, які мають прихований вплив на читача і відтворюють реальність подій, що відбуваються, маніпулятивного значення набуває синтаксична будова. Пара була захоплена своїми почуттями, занурена в глибоку пристрасть, що передано на синтаксичному рівні запитанням, зверненим до читача: *Notre entourage de la Villa se doutait-il de notre amour?* – Чи підозрювали інші на Вілі про наше кохання? Таке звернення лише підкреслює емоційність ситуації. Тим більше, що на запитання оповідача

відповідає еліптичними реченнями – *Peut-être*. (Можливо). *Sûrement*. (Звичайно). Така градація (сумнів – ствердження) передає емоційне напруження не лише ситуації, а й оповіданню взагалі.

Висновки. Таким чином, вивчаючи художній простір сучасної французької жіночої прози, ми виявили, що категорія емоційності набуває ознак маніпулятивного прийому сприйняття текстового матеріалу творів жінок-авторів. У вербальному плані емоційність фемінного гендеру виявляється у вживанні стилістичних фігур, емоційно насиченої лексики, синтаксичних структур, у деталізації образів та описів, а також у використанні невербальних маркерів.

Перспективним для подальших розвідок у даному напрямі передбачаємо вивчення наративного простору жіночої прози з урахуванням прояву емоційного характеру представниць цієї гендерної категорії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ольшанникова А.Е. К психологической диагностике эмоциональности. Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии. URL: http://elib.gnpbu.ru/text/problemy-obschey-vozzrastnoy-i-pedpsihologii_1978/go,94;fs,1 (дата обращения: 25.12.2018).
2. Хорни К. Женская психология. URL: http://www.pseudology.org/Psychology/Horney_GenskayaPsyho/index.htm (дата обращения: 23.12.2018).
3. Куликов Л.В. Психогигиена личности. Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики. Санкт-Петербург: Питер, 2004. 464 с. URL: http://www.studmed.ru/kulikov-lv-psihoigiena-lichnosti-voprosy-psihoigicheskoy-ustoychivosti-i-psiho profilaktiki_dfbab56c0a3.html (дата обращения: 27.12.2018).
4. Le petit Larousse illustré. Paris: LAROUSSE, 2011. URL: <http://www.larousse.fr/>. (дата звернення: 20.12.2018).
5. Chevalier J., Gheerbrant A. Dictionnaire des Symboles. Paris: Editions Robert Laffont. Jupiter, 2002. 1060 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

1. T.R.: DDE: Rosnay T. de. Le dîner des ex. Paris: LGF, «Le Livre de poche», 2016. 83 p.